

ประโยค ป.ธ.๙
แต่ง ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๔

❖

✓ ความเป็นผู้ใคร่ธรรมนั้น ได้แก่ ความเคารพในธรรม ความเป็นผู้หนักในธรรม ฯ ธรรมในที่นี้ ประสงค์เฉพาะธรรมข้างดี แจกออกเป็น ๒ คือ คุณ ๑ กรณียะ ๑ ธรรมคือคุณนั้น เช่น สัทธรรม ๗ ศรัทธา ทิโร โอตตปปะ พาทุสัจจะ วิริยะ สติ ปัญญา ฯ ธรรมคือกรณียะนั้นเป็นไปตามบุคคล การบำเพ็ญจักรวรรดิวัตรเป็นราชธรรม การบำเพ็ญไตรสิกขาเป็นสมณธรรม ฯ ความใคร่ธรรมคือคุณ เป็นอุปการะอุดหนุน ความใคร่ธรรม คือกรณียะ ฯ คนผู้ไม่ยึดคุณธรรมเป็นหลัก จะประกอบกิจอย่างใด อย่างหนึ่ง ย่อมมุ่งแต่ความสะดวกเป็นที่ตั้ง พบความขัดข้องเข้าย่อมเลี่ยงหลีกเลี่ยงจากธรรม เสียโดยง่ายตาย มีอารมณ์น่าปรารถนาเข้ามาช่วยวน หรือมีภัยเข้ามาคุกคาม ย่อมเป็น เช่นกัน หาประพฤติมั่นและซื่อตรงในกรณียะของตนไม่ หากจะยังคงอยู่ในธรรมก็เป็น เพียงอัตตาธิปไตย มุ่งความได้ความสะดวกของตนเป็นใหญ่บ้าง เป็นเพียงโลกาธิปไตย มุ่งโลกเป็นใหญ่ กลัวเขานินทาหรือปรารถนาจะให้เขาสรรเสริญบ้าง ฯ ฝ่ายคนผู้มั่นใน คุณธรรม ย่อมมั่นในกรณียะ แม้พบอุปสรรคเข้าก็ยอมไม่ละคุณธรรม ย่อมใช้สติปัญญา ความเพียร ความอดทน ชำแรกอุปสรรคนั้นไม่ให้เสียความซื่อตรง ไม่ผินทิโรตตปปะ ประกอบกรณียะเป็นธรรมาธิปไตย มีธรรมะเป็นใหญ่ แม้ทรัพย์สมบัติ ร่างกายและ แม้ชีวิต ก็อาจยอมพร่าได้เพราะเห็นแก่ธรรม ฯ ความใคร่ธรรมเป็นเหตุแห่งความมั่น ในธรรมอย่างนี้ พระโหราณาจารย์จึงประพันธ์เป็นอนุสาสนีว่า "คนควรยอมสละทรัพย์ เพราะเหตุจะรักษาอวัยวะแห่งร่างกายอันประเสริฐกว่า จะรักษาชีวิตไว้ ควรยอมสละ อกาพยพนั้น ๆ เสีย เมื่อระลึกถึงธรรม ถึงคราวเข้า ทรัพย์ อวัยวะ แม้ชีวิต ก็ควร สละเสียทั้งนั้น" / อธิบายว่า ทรัพย์เป็นของหาได้ด้วยความเหน้อยยาก หรือด้วยความ เสี่ยง ทรัพย์เป็นของควรจะเก็บถนอมไว้ใช้ทำประโยชน์นั้น ๆ มีจ่ายเลี้ยงตนและ คนที่ควรเลี้ยงเป็นต้น ถ้ามีโรคเกิดขึ้น ทิ้งไว้จะเสียอวัยวะ เช่น เป็นบาดแผลที่มือ หรือเท้า ควรจ่ายทรัพย์เป็นค่ารักษาโรคนั้น ถ้าอวัยวะนั้นเสียใช้ไม่ได้ จำจะต้องตัด

เสียจึงจะรอดชีวิต เช่นนี้ควรยอมตัดอวัยวะนั้นเสีย รักษาชีวิตไว้ดีกว่า เมื่อถึงคราว
วิบัติจะเอาชีวิตรอด แต่จะต้องล่วงละเมิดธรรม เช่น ในทางพระศาสนา ถูกบังคับให้
เข้ารีตศาสนาอื่นที่ไม่เลื่อมใส ในการสงครามถูกข้าศึกจับเป็นเชลย ถูกบังคับให้ทำการ
อันเป็นเครื่องประทุษร้ายชาติและบ้านเมืองของตน เช่นนี้ แม้ชีวิตก็ควรยอมสละ
ไม่ต้องกล่าวถึงทรัพย์และอวัยวะ เป็นของควรจะต้องสละอยู่เอง ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๙

แต่ง ไทยเป็นมคธ

พ.ศ. ๒๕๔๔

ธมฺมกามตาติ เหตุถ ธมฺมํ กามเตติ, ธมฺเม วา อสฺส กามํ สึเนโหติ ธมฺมกามํ*
ตสฺส ภาโว ธมฺมกามตา ธมฺมคารวตา ธมฺมครุตาติ อตฺโต ๑ ตตฺถ ธมฺโมติ กุสลธมฺโม
อธิปฺเปโต ๑

โส คุณกรณียวเสน ทุพฺพิโร โหติ ๑ ตตฺถ คุโณ นาม สทฺธาหิริโอดตฺตปฺ-
พาหุสจฺจวีริยสตีปฺยฉาวเสน สตฺต สทฺธธมฺมาติ เอวมาทโย ธมฺมา ๑ กรณียมฺปน
ปฺกคฺคเกทานุคฺติกํ ๑ กถํ ๑ จกฺกวตฺติวตฺตปฺรณํ ราชธมฺโม, สิग्ฆาตฺตยปฺรณํ สมณธมฺโม ๑
ตตฺถ คุณกามตา กรณียกามตาย อุปฺตถมฺภกปฺจโย โหติ ๑ ตตฺรารยํ ปรึทึปนา ๑ โย หิ
คุณฺ สุปฺติฏฺฐิจฺโถ น โหติ โส ยงฺกิลฺลิจิ กรณียํ ปฺยฉชมาโน สุขปฺเรกฺขารो โหติ, อตฺตโน
กรณียสฺส อุปฺสคฺเค อุปฺปนเน สุขเน ตํ คุณฺํ ปชฺหติ, อิกฺขารมฺมณากิฏฺโถ วา ภายตฺตชฺชิจฺโถ
วา ตเถว ตํ ปชฺหติ; น อตฺตโน กรณียเ สุปฺติฏฺฐิจฺโถ อาชฺชวสมฺปนฺโน โหติ ๑ สเจปิ โส
คุณฺ สุปฺติฏฺฐเหยฺย, อตฺตาริพฺเตยฺยปรายโน อตฺตโน สุขปฺเรกฺขารो ภเวยฺยปิ
โลการิพฺเตยฺยปรายโน ปรสฺสํ นินฺทาภีโถ ปสฺสํสาปฺเรกฺขารो ภเวยฺยปิ ๑ โย ปน คุณฺ
สุปฺติฏฺฐิจฺโถ โหติ, โส กรณียเ สุปฺติฏฺฐาติ นาม; อตฺตโน กรณียสฺส อุปฺสคฺเค อุปฺปนเนปิ
ตํ คุณฺํ น ปชฺหติ, สติยา ปฺยฉฉาย วีริเยน ชนฺติยา จ ตํ อุปฺสคฺคํ อติกฺกมฺติ, น อาชฺชวํ
ปรึหาเปติ น หิโรตฺตปฺปิ วิชฺหาติ, ธมฺมาริพฺเตยฺยํ ปฏฺิจฺจ กรณียํ ปฺยฉชติ,
ธมฺมานุรฺกชนฺตถาย จ อตฺตโน ธนํ อกํ ชีวิตฺตจฺยาปิ จชิตฺตํ สกฺโกติ ๑ เอวํ ธมฺมกามตา
ธมฺมปฺติฏฺฐานสฺส ปฺจโย โหติ ๑ เตนาหุ โปราณา

* สมุจฺจตฺตวิสาสิณี ๓/๓๓๔๔/๓๔๔๓, มโนรตฺตปฺรณํ ๓/๖๓๓๓/๓๓๓๓

